

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Alueidenkäytön kehityskuva – alue- ja yhdyskuntarakenteen alustavia kehittämistavoitteita

Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus

11/2022

Sisällys

1. Monikeskuksinen, verkottunut ja muuntojoustava aluerakenne.....	2
1.1. Aluerakennetta kehitetään hyödyntäen tehokkaasti olemassa olevia rakenteita ja eri alueiden vahvuuksia.....	2
1.2. Helsingin metropoli kehittyy kansainvälisesti kilpailukykyisemmäksi tukeutumalla Etelä-Suomen keskusten ja kasvukäytävien muodostamaan asunto- ja työmarkkina-alueeseen	2
1.3. Suurimmat ja monipuolisimmat kaupunkiseudut toimivat aluerakenneverkoston runkona.....	3
1.4. Maakuntakeskukset ja niihin kytkeytyvät kehittämisvyöhykkeet tuovat kasvumahdollisuuksia ja mittakaavaetuja laajemmalle alueelle.....	3
1.5. Seutukaupungit, maaseutu- ja matkailukeskukset sekä erilaiset maaseutualueet hyödyntävät vahvuuksiaan vuorovaikutuksessa muiden alueiden kanssa	3
1.6. Valtakunnalliset ja kansainväliset yhteydet ovat toimivia ja palvelevat Suomen kansainvälistä kilpailukykyä, elinvoimaa ja huoltovarmuutta	4
2. Kestävä kaupunki- ja yhdyskuntakehitys.....	5
2.1. Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen, rakennuskannan ja infrastruktuurin hyödyntämistä edistetään	5
2.2. Supistuvan väestönkehityksen alueilla edistetään kestävää ja hallittua sopeutumista	5
2.3. Väestön erilaistuviin asumistarpeisiin vastataan ja asuinalueiden haitallista eriytymiskehitystä torjutaan.....	6
2.4. Pidetään kaupunkikeskustat, alakeskukset ja maaseudun keskukset elävinä.....	6
2.5. Alueidenkäytön ratkaisulla edistetään kestävää liikkumista, tuetaan liikennejärjestelmän toimivuutta ja mahdollistetaan uudenlaiset liikkumisratkaisut.....	6
2.6. Tuetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä	7
2.7. Varmistetaan elinkeinoelämän, tavaraliikenteen ja logistiikan toiminta- ja kehittämisedellytykset	7
2.8. Edistetään kaupunkien ja maaseudun kestävää vuorovaikutusta	7
2.9. Edistetään vihreää siirtymää ja kiertotaloutta	8
2.10. Monipaikkaisuus ja paikkariippumaton työ huomioidaan alueidenkäytössä	8

1. Monikeskuksinen, verkottunut ja muuntojoustava aluerakenne

1.1. Aluerakennetta kehitetään hyödyntäen tehokkaasti olemassa olevia rakenteita ja eri alueiden vahvuuksia

- Koko maan aluerakennetta kehitetään erikokoisten keskusten ja maaseutualueiden muodostamana verkostona. Kehittäminen perustuu eri alueiden vahvuuksien, sijaintitekijöiden ja voimavarojen sekä olevien rakenteiden mahdollisimman tehokkaaseen hyödyntämiseen.
- Palvelujen ja osaavan työvoiman saavutettavuutta tuetaan maan eri osissa hyödyntäen liikenne- ja viestintäyhteyksiä.
- Muuttuvassa toimintaympäristössä pyritään aluerakenteen muuntojoustavuuteen ja huoltovarmuuteen sekä sen kehityksen vakauteen, ennakoitavuuteen ja turvallisuuteen. Voimistuvaa teknologiakehitystä hyödynnetään kestävästi.
- Maan eri osien on monipuoliset ja elinvoimaiset keskuksset kokoavat seudullisia ja paikallisia palveluita, elinkeinoja sekä asunto- ja työmarkkinoita, jotka muodostavat rungon aluerakenteelle.
- Paikkariippumattomat toiminnot muodostuvat aiempaa keskeisemmiksi tekijöiksi alueiden kehityksessä. Syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden pitkistä etäisyyksistä ja ohuesta väestöpohjasta aiheutuvia haasteita lievennetään viestintäteknologian kehittämällä ja monipaikkaisuudella.

1.2. Helsingin metropoli kehittyy kansainvälisesti kilpailukykyisemmäksi tukeutumalla Etelä-Suomen keskusten ja kasvukäytävien muodostamaan asunto- ja työmarkkina-alueeseen

- Parantuneiden yhteyksien ja viestintäteknikan avulla Helsingin metropolialue kytkeytyy entistäkin tiiviimmin kaupungit ja ympäröivän maaseudun muodostamaksi kokonaisuudeksi, mikä parantaa kansainvälistä kilpailukykyä. Alue houkuttelee kansainvälisiä yrityksiä, osajia ja investointeja.
- Metropolialueen kehitys edellyttää liikennejärjestelmän kannalta kriittisen infrastruktuurin, kuten lähijunaliikenteen varikoiden ja raskaan liikenteen taukoalueiden, tarpeisiin varautumista alueidenkäytössä.
- Tampereen kaupunkiseudun merkitys osaavan työvoiman keskittymänä voimistuu, mikä edistää Tampereen kaupunkiseutuun kytkeytyneiden alueiden ja kaupunkien talouskehitystä. Tampereen kaupunkiseudun kehitystä on tärkeää tukea myös liikennejärjestelmän kehittämisen keinoin. Samalla tulee ohjata kehitystä siten, että se on myös ympäristöllisesti kestävä. Tampereen seudulla on potentiaalia kehittää lähijunaliikennettä, mutta lisäksi on huomioitava Tampereen rooli merkittävänä valtakunnallisena junaliikenteen solmukohtana.
- Helsingin metropolialueen laajentuneen vaikutusalueen ja Tallinnan metropolialueen vuorovaikutus voimistuu. Yhteyksien kehittyessä alue muodostuu kansainvälisesti houkuttelevammaksi ja kilpailukykyisemmäksi talousalueeksi.

1.3. Suurimmat ja monipuolisimmat kaupunkiseudut toimivat aluerakenneverkoston runkona

- Suomen seitsemän suurinta kaupunkiseutua tarjoavat erikoispalveluiden hyvän saavutettavuuden isossa osaa maata. Laadukkaiisiin palveluihin perustuvan keskusverkon ylläpito takaa alueellisen tasa-arvon säilymisen. Maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisen tarve on erityisen suuri näillä suurimmilla ja monipuolisimmilla kaupunkiseuduilla.
- Suurimpia kaupunkiseutuja kehitetään aluerakenteen solmukohtina siten, että ne kehittyvät monipuolisina osaamisen, palvelujen ja työpaikkojen ja kohtaamisen paikkoina ja alueina.

1.4. Maakuntakeskukset ja niihin kytkeytyvät kehittämisvyöhykkeet tuovat kasvumahdollisuuksia ja mittakaavaetuja laajemmalle alueelle

- Maakuntakeskukset täydentävät koko maan kattavaa monikeskuksista aluerakennetta. Maakuntakeskusten kehittämiseen ja profilointiin panostetaan niiden erityispiirteiden, vahvuuksien ja sijaintitekijöiden perusteella.
- Kehittämisvyöhykkeet tarjoavat erikoistuneelle työvoimalle yhtä kaupunkia laajempia työmarkkinoita, mikä edistää yritysten työvoiman saatavuutta ja mahdollistaa kotitalouksille asuinpaikan joustavamman valinnan.
- Maakuntakeskuksiin liittyvät kehittämisvyöhykkeet kytkevät parantuneiden liikenneyhteyksien avulla kaupunkiseutujen väliset ja niiden läheisyydessä olevat maaseutualueet osaksi laajempaa kokonaisuutta. Keskusten välisiä raideliikenneyhteyksiä ja nopeita linja-autoyhteyksiä kehitetään.

1.5. Seutukaupungit, maaseutu- ja matkailukeskukset sekä erilaiset maaseutualueet hyödyntävät vahvuuksiaan vuorovaikutuksessa muiden alueiden kanssa

- Työssäkäyntiin ja asiointiin perustuvia toiminnallisia alueita ylläpidetään ja vahvistetaan. Toiminnallisten alueiden vaikutusalueella kehitetään työnjakoa ja edistetään lisäarvoa tuottavaa vuorovaikutusta. Seutukaupunkeja, matkailukeskuksia, maaseutukeskuksia ja erilaisia maaseutualueita kehitetään hyödyntäen kunkin alueen erityispiirteitä ja vahvuuksia. Maaseudun keskukset ja maaseutualueet kytkeytyvät toisiinsa erilaisen elinkeinotoiminnan, työssäkäynnin, palveluasioinnin ja vapaa-ajan vieton kautta.
- Supistuvan väestön alueilla ylläpidetään keskusten tarjoamia peruspalveluja, joiden häviäminen heikentäisi koko toiminnallisen alueen asemaa.
- Erikokoiset keskukset toimivat taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen vetureina ja houkuttelevat asumaan, työskentelemään, vierailemaan ja investoimaan. Kehitysmahdollisuuksia luodaan samalla toiminnallisella alueella sijaitsevien kaupunkien, taajamien ja niiden lähi-alueiden yhteistyöllä ja verkostoitumisella. Kaupunkien, maaseudun ja saariston vuorovaikutusta vahvistetaan siten, että ne kehittyvät kestävästi ja toisiaan tukevasti.

1.6. Valtakunnalliset ja kansainväliset yhteydet ovat toimivia ja palvelevat Suomen kansainvälistä kilpailukykyä, elinvoimaa ja huoltovarmuutta

- Huolehditaan koko Suomen ja sen eri alueiden vuorovaikutuksesta, yhteyksistä ja saavutettavuudesta eurooppalaisissa, pohjoismaisissa ja Itämeren alueen verkostoissa. Venäjän yhteyksien katkeaminen korostaa Suomen kytkeytymistä Länsi- ja Keski-Eurooppaan erilaisten liikenne- ja tavaravirtojen kautta.
- Huolehditaan matka- ja kuljetusketjujen saumattomasta toimivuudesta satamien ja lentoasemien kautta. Tämä edellyttää varsinkin suurimmilla kaupunkiseuduilla paikallisten tarpeiden ja valtakunnallisten terminaalien yhteystarpeiden yhteensovittamista. Maayhteyksistä huomiota on kansainvälisestä turvallisuustilanteestakin johtuen kiinnitettävä Pohjois-Ruotsin ja Norjan suuntiin.
- Suomen sisäisestä liikenteellisestä saavutettavuudesta huolehditaan ylläpitämällä ja kehittämällä ensisijaisesti nykyiseen aluerakenteeseen vahvasti kytkeytyvää olemassa olevaa liikenneverkkoa. Väylien korjausvelan systemaattinen hoitaminen on tärkeää myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Tuetaan pienempien kaupunkien, maaseudun taajamien ja maaseudun elinkeinoja pitämällä keskeisimmät yhteydet kunnossa. Kaupungistumisen etenemiseen liittyvät henkilöliikenteen kasvavat yhteys- ja liikkumistarpeet pyritään täyttämään kestävästi joukkoliikenteen yhteyksiä ja palveluja kehittämällä. Liikenteen kestävyyttä edistetään tukemalla tieliikenteen sähköistymisen (mm. latausinfra) alueidenkäytöllisiä edellytyksiä.
- Otetaan huomioon liikkumisen teknologinen kehitys alueidenkäytön suunnittelussa. Tieliikenteen sähköistyminen lisää liikkumisen kestävyyttä Suomen kaltaisessa laajassa ja harvaan asutussa maassa. Lentoliikenteen sähköistymisen avaamat mahdollisuudet huomioidaan lentokenttäverkoston ja kenttien sijoittumisen suunnittelussa.

2. Kestävä kaupunki- ja yhdyskuntakehitys

2.1. Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen, rakennuskannan ja infrastruktuurin hyödyntämistä edistetään

- Kaupunkiseutujen ja maaseudun yhdyskuntien kehittämisessä hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta täydennysrakentamalla ja eheyttämällä olemassa olevia taajamia ja kyläkeskuksia. Samalla otetaan huomioon olemassa rakennuskanta ja infrastruktuuri, kulttuuriympäristö, muut ympäristöarvot ja alueellinen identiteetti.
- Kasvavilla kaupunkiseuduilla kasvu ohjataan ensisijaisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen monikeskuksista keskusverkkoa tukien. Samalla edistetään alueidenkäytön vähäpäästöisyyttä, resurssi- ja energiatehokkuutta.
- Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntämisen mahdollisuudet huomioidaan asuntotuotannossa pitkällä aikavälillä.
- Yhdyskuntarakenteen hajautumista ehkäistään. Uusia alueita otetaan käyttöön harkiten, tuetaan eri alueiden kytkeytymistä sekä ehkäistään olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta irrallaan olevien uusien alueiden syntymistä.
- Vajaakäyttöisille rakennuksille ja alueille haetaan uusia käyttömuotoja ja tehokkaampaa käyttöä.
- Lisätään rakennuskannan muuntojoustavuutta edistämällä käyttötarkoitusten muutoksia. Energiatehottominta ja huonokuntoisinta rakennuskantaa puretaan ja korvataan tarvittaessa säilyttäen kuitenkin alueellisen identiteetin, rakennusperinnön ja kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat kohteet.
- Lähipalvelujen asiakaspohjaa vahvistetaan lisäämällä asukas- ja työpaikkatiheyttä täydennysrakentamisen kautta.

2.2. Supistuvan väestökehityksen alueilla edistetään kestävää ja hallittua sopeutumista

- Varmistetaan yhdyskuntien toimivuuden kannalta välttämättömän infrastruktuurin ylläpito.
- Pyritään vajaakäyttöisen rakennuskannan uusiokäyttöön tai valikoituun purkamiseen/kierrättämiseen.
- Lisätään resurssitehokkuutta vajaakäyttöisen rakennuskannan ja infrastruktuurin ylläpidossa.
- Supistuvan väestökehityksen alueilla edistetään kestävää ja hallittua sopeutumista, mikä edellyttää valintoja rakennuskannan ja infrastruktuurin kehittämisessä ja ylläpidossa.
- Rakennuskannan ja infrastruktuurin korjaustarpeet huomioidaan ja vajaakäyttöistä rakennuskantaa ja infrastruktuuria pyritään ensisijaisesti hyödyntämään käyttötarkoitusten muutoksin sekä tarvittaessa purkamaan ja kierrättämään, mikäli se on kestävyystavoitteiden saavuttamisen kannalta perusteltua.

2.3. Väestön erilaistuviin asumistarpeisiin vastataan ja asuinalueiden haitallista eriytymiskehitystä torjutaan

- Turvataan riittävä ja monipuolinen asuntotuotanto ja -tarjonta, jossa huomioidaan erilaiset tarpeet. Kaupunkiseutujen ja maaseudun suunnittelussa huomioidaan ikääntyvän ja maahanmuuton myötä moninaistuvan väestön erityistarpeet.
- Ehkäistään asuinalueiden haitallista eriytymiskehitystä sekä eriarvoisuutta asumisessa, liikkumisessa ja peruspalvelujen saavutettavuudessa.
- Kasvavilla kaupunkiseuduilla huolehditaan eri väestöryhmien tarpeisiin vastaavan ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon alueidenkäytöllisistä edellytyksistä. Tuetaan kaupunkiseudun kuntien yhteistyön edellytyksiä.

2.4. Pidetään kaupunkikeskustat, alakeskukset ja maaseudun keskukset elävinä

- Vahvistetaan keskustojen asemaa yhdyskuntarakenteessa erilaisten julkisten ja yksityisten palvelujen sijaintipaikkana, jossa eri toiminnot ovat kävelytäisyydellä. Päivittäistavara- ja erikoiskauppojen sijoittumista keskustoihin edistetään.
- Keskustoja kehitetään kaikilla kulkumuodoilla saavutettavina ja toiminnallisesti monipuolisin, viihtyisinä, elävinä ja omaleimaisina asumisen, palvelujen, vapaa-ajan, kohtaamisen ja tapahtumien paikkoina.
- Kaupunginosien ja asuinalueiden lähipalveluja, kohtaamispaikkoja sekä jalankulun ja pyöräilyn ja joukkoliikenteen yhteyksiä kehitetään.
- Maaseudun keskusten säilymistä tuetaan kehittämällä niitä asumisen, palvelujen ja työpaikkojen alueellisina keskittyminä. Samalla uudistetaan olemassa olevaa rakennetta niiden vahvuuksia, kuten asumisen edullisuutta ja lyhyitä etäisyyksiä hyödyntämällä.

2.5. Alueidenkäytön ratkaisuilla edistetään kestävästä liikkumisesta, tuetaan liikennejärjestelmän toimivuutta ja mahdollistetaan uudenlaiset liikkumisratkaisut

- Kaupunkiseuduilla valtakunnalliset yhteydet kytkeytyvät mahdollisimman saumattomasti seudulliseen ja paikalliseen liikennejärjestelmään mahdollistaen sujuvat ja kilpailukykyiset matkakaketjut. Raideliikenne muodostaa monipuolisen joukkoliikennejärjestelmän rungon suurimmilla kaupunkiseuduilla. Asemanseudut toimivat parhaimmillaan liikenteen solmu-kohtien lisäksi monipuolisina asumisen, työnteon, palveluiden ja vapaa-ajan toimintojen keskuksina.
- Kaupunkiseutujen maankäytön ja viheralueiden sijoittumisella tuetaan kestävästä liikkumisesta edellytyksiä. Toiminnallisesti monipuolinen yhdyskuntarakenne, asumisen, työpaikkojen sekä tärkeimpien asiointikohteiden sijoittuminen jalankulku- ja joukkoliikennevyöhykkeille mahdollistavat lyhyet, kävellen, pyöräillen ja joukkoliikenteellä kuljettavat työ- ja asiointimatkat. Teollisuus- ja logistiikka-alueiden sijoittumisratkaisuissa huomioidaan mahdollisuudet kestäviin työmatkoihin.
- Kaupunkiseuduilla on myös tärkeää tunnistaa alakeskusten merkitys seudun rakenteessa. Alakeskuksissa on niiden monipuolisten toimintojen ja lyhyiden etäisyyksien johdosta mahdollista kehittää ”pikkukaupunkimaista” kestävästä liikkumisesta tukeutuvaa elämäntapaa huolehtimalla laadukkaista ja turvallisista kävelyn ja pyöräilyn yhteyksistä ja elinympäristön viihtyisyydestä.

- Kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä liikkumisen kestävyttä parannetaan kehittämällä matkaketjuja ja liityntämahdollisuuksia kaupunkiseutujen välisiin runkoyhteyksiin, mikä mahdollistaa henkilöautomatkojen lyhenemisen.
- Pienemmissä kaupungeissa ja maaseudun taajamissa ylläpidetään ja kehitetään hyvää pyöräilyn infrastruktuuria, minkä lisäksi muunkin liikkumisympäristön suunnittelussa parannetaan pyöräilyn houkuttelevuutta ja turvallisuutta kaikille liikkujaryhmille. Maankäytön ratkaisuihin otetaan huomioon mahdollisuudet autottomaan elämäntapaan myös näillä alueilla.
- Maaseudulla maankäytön ohjaamisella kyläkeskuksiin parannetaan mm. kutsuohjatun ja palveluliikenteen toimintaedellytyksiä sekä tuetaan uudenlaisten maaseudun liikkumisratkaisujen ja -palveluiden kehittämistä.
- Uusiin liikenteen ja kuljettamisen teknisiin ratkaisuihin on tarpeen varautua kaikenlaisissa ympäristöissä. Automaattinen liikenne, erilaiset automaattiset tavarankuljetusratkaisut ja miehittämättömien lennokkien käyttö osana liikennejärjestelmää tuovat omat vaatimuksensa rakennetulle ympäristölle.

2.6. Tuetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä

- Tuetaan luontopohjaisilla ratkaisuilla ekosysteemien toimivuutta ja ilmastonmuutokseen sopeutumista.
- Tuetaan luonnon monimuotoisuuden säilymistä kaupungeissa ja maaseudun yhdyskunnissa edistämällä viheralueiden kytkeytyneisyyttä.

2.7. Varmistetaan elinkeinoelämän, tavaraliikenteen ja logistiikan toiminta- ja kehittymisedellytykset

- Tunnistetaan yritystoiminnan ja logistiikan kannalta tärkeät ja hyvin saavutettavat alueet. Luodaan yritysten ja logistiikan toiminnalle ja kehittymiselle alueidenkäytölliset edellytykset.
- Varmistetaan tavaraliikenteen ja logistiikan toimintavarmuus alueidenkäytöllisillä ratkaisuilla.

2.8. Edistetään kaupunkien ja maaseudun kestävää vuorovaikutusta

- Yhteensovitetaan etätöiden, lähiruoan, harrastus- ja virkistyspalveluiden sekä hajautetun energiatuotannon maankäyttötarpeet.
- Kaupunkien läheisen maaseudun kylien kestäväällä ja kulttuuriympäristöä huomioivalla täydennysrakentamisella ylläpidetään maaseudun palveluverkkoa ja infrastruktuuria sekä edistetään maaseudun elinvoimaisuutta, yhteisöllisyyttä ja yritystoimintaa.
- Asemakaavoitettujen alueiden läheisyydessä varmistetaan edellytykset taajamatoimintojen suunnitelmalliselle kehittämiselle ja laajentamiselle tarpeen vaatiessa.
- Edistetään viestintäyhteyksiä, jotka lisäävät maaseudun elinvoimaa ja tarjoavat osaavan työvoiman sijoittumisvaihtoehdon etätöiden lisääntyessä erityisesti kaupunkien läheisellä maaseudulla.
- Turvataan lähiruoan tuotannon vaatimat alueidenkäytölliset edellytykset ja tarpeet sekä edistetään lähiruoan saatavuutta ja suoramyymälämahdollisuuksia.
- Turvataan luonnon monimuotoisuutta edistämällä viherrakenteiden kytkeytyneisyyttä.

- Edistetään kaupunkien läheisen maaseudun kestävästi saavutettavia kulttuuri-, luonto-, harrastus- ja virkistyspalveluita.
- Edistetään kaupunkien ja läheisen maaseudun joukkoliikenteen uusia ratkaisuja esimerkiksi kutsupohjaisuutta sekä palveluliikennettä kehittämällä.

2.9. Edistetään vihreää siirtymää ja kiertotaloutta

- Edistetään hajautettujen ja tilaa vaativien energiajärjestelmien kuten bio-, tuuli- ja aurinkovoiman rakentamista huomioiden erityisesti kulttuuri- ja maisema-arvot sekä hyödyntäen olevaa infrastruktuuria.
- Huomioidaan alueidenkäytön suunnittelussa energiajärjestelmän muutokset, energiansiirtoverkot, uusiutuvan energian tuotantolaitokset, akku- ja muiden mineraalien tuotanto ja akkuvalmistus, jotka edellyttävät laajojen alueiden käyttöönottoa. Alueidenkäytön suunnittelussa huomioidaan energiamurroksen nopea edistäminen, säästeliäs maankäyttö, elinkaari-tarkastelut, eri toimintojen synergiat ja haittojen minimointi.
- Varmistetaan kiertotalouden edellyttämien investointien alueidenkäytölliset edellytykset.

2.10. Monipaikkaisuus ja paikkariippumaton työ huomioidaan alueidenkäytössä

- Hyödynnetään ja tuetaan digitalisaation ja teknologisen kehityksen tarjoamia mahdollisuuksia asua, työskennellä, opiskella ja saada palveluja paikasta riippumatta. Varmistetaan viestintäyhteyksien kehitysedellytykset yhdyskuntien eri osissa.
- Hyödynnetään monipaikkaisen työn mahdollistamat valtakunnalliset ja kansainväliset työmarkkinat pienilläkin paikkakunnilla. Hyödynnetään osaajien alueeseen kytkeytyviä sosiaalisia siteitä ja ympäristön vetovoimaisuutta.
- Hyödynnetään vapaa-ajan asumisen potentiaalia palvelujen ja elinkeinotoiminnan säilymisessä ja kehittämisessä. Edistetään vapaa-ajan asukkaiden kytkeytymistä paikallisyhteisöihin.
- Kasvatetaan kestävien kulkutapojen käyttöä lisääntyneillä vapaa-ajan matkoilla. Kustannustehokkailla investoinneilla liikenne- ja viestintäyhteyksiin edistetään monipaikkaisuuden kestävyttä.
- Otetaan huomioon etätyöskentelyn lisääntymisestä johtuva asuntojen tilantarpeen kasvu ja työpaikkojen tilantarpeen pieneneminen. Hyödynnetään toimistojen tehostuvaa tilankäyttöä ja muihin käyttöön vapautuvia rakennuksia ja alueita.